

Poraba okrajnih investicijskih skladov na Hrvatskem

Obćinski in okrajni ljudski odbori na Hrvatskem imajo v svojih investicijskih skladih in v skladih za napredek vsaj 4 milijarde 300 milijonov din.

Sklade so doslej zaradi zakasnitve v sprejemanju družbenih planov le malo uporabljali in je bilo tako povprečno izkoriščenih 30 do 40 odstotkov sredstev. Obstaja pa težnja, posebno v nekaterih okrajih, da bi teh skladov ne trošili strogo namensko, v svrhe, za katere so bili ustanovljeni. Precej razširjen je pojav, da jih uporabljajo v negospodarske namene.

Tako je okrajni ljudski odbor v Kutini dal 4 milijone 700.000 din iz okrajnega investicijskega sklada za nakup avtomobila. V Slavonski Požegi so na račun tega sklada porabili 560.000 din za izdelavo mestnega urbanističnega načrta. Finančna inspekcija je prav tako ugotovila, da so iz tega sklada dali 2 milijona kredita električni centrali za uvedbo električne mreže visoke napetosti zasebnikom.

Nezadostno vodenje evidence porabljenih skladov so ugotovili tudi v drugih okrajih. Kako neracionalno so uporabljali ta sredstva, kaže tudi primer okraja Našice. S sredstvi tega sklada so plačevali večinoma izgube, ki so nastale v poslovanju gospodarskih organizacij še v prejšnjih letih. Skupno so za plačilo takih izgub dali 5.800.000 dinarjev. Za kritje izgub podjetja »Krdijac« so dali 1.400.000 dinarjev.

V soglasju z ljudskim odborom okraja je odpisala Narodna banka dodeljene kredite v breme okrajnega investicijskega sklada. Tako je odpisala 17 milijonov 300.000 din dodeljenih za nakup avtobusa, 7.900.000 din za upravno zgradbo, 1 milijon dinarjev pa za amatersko gledališče. Za dela v šoli pri vodovodu in za popravilo mostov je bilo danih 1.700.000 dinarjev. Zdi se, da služijo ta skladi za različne namene, oziroma, da ga okraj uporablja za vse tisto, za kar mu primanjkuje sredstev.

V okraju Karlovac so večino sredstev iz investicijskega sklada dali za gradnjo ceste Karlovac—Slunj. Zato so številna kar-

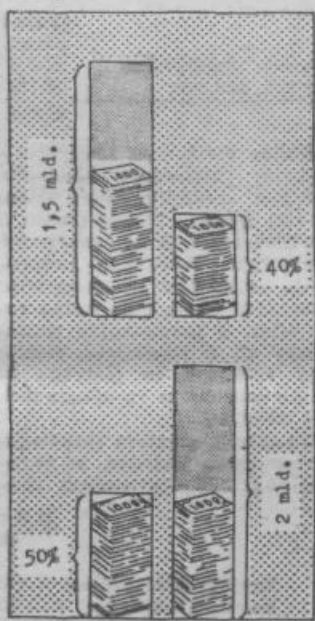
lovska podjetja, ki so se želela prijaviti v natečaju Narodne banke za dodelitev kredita, da bi se rekonstruirala in modernizirala, ostala brez možnosti, da bi dobila garancijo. Njihove prošnje za obnovo strojnega parka pa so bile zelo upravičene. Ker je okrajni investicijski sklad že porabilen, sredstva za samostojno razpolaganje podjetij pa so majhna, bodo številni koristni načrti letos ostali neuresničeni. Znano pa je, da je prav

v Karlovcu predelovalna industrija zelo zastarela. V »Karlovački industriji kože« imajo na primer stroje, ki so stari 100 let in so tako podjetja skoraj vsa sredstva uporabljala zato, da vzdržijo razpoložljivi park v obratovanju. Kakor je razvidno, je ta problem zelo pereč in je nepravilno, da ostajajo podjetja brez sredstev, s katerimi bi lahko položili jamstva za kredite pri Narodni banki.

D. P.

Poraba skladov za pospeševanje kmetijstva na Hrvatskem

V skladih za pospeševanje kmetijstva na Hrvatskem je 1,5 milijarde dinarjev, v skladih za pospeševanje gozdarstva pa 2 milijardi.

Grafikon kaže porabo skladov za pospeševanje kmetijstva (gornji stolpec) in skladov za gozdarstvo (spodnji stolpec)

Doslej so porabili le okrog 40 odstotkov teh skladov. Medtem ko so ta sredstva nekateri uporabljali za neposredno pospeševanje kmetijstva, so jih drugi ljudski odbori dali za

manj pomembne svrhe. Okrajni ljudski odbor Reke je od 73 milijonov din dal polovico za povečanje kmetijske proizvodnje. No, ponekod so dali značajna sredstva tudi za nakup tehnične opreme kmetijskih in veterinarskih posaj. V karlovaškem okraju so dali 68 odstotkov sredstev za te in nekatere druge podobne naložbe.

So tudi pojavi, da se sredstva iz sklada za pospeševanje kmetijstva odobravajo v obliki dotacij. Okrajni ljudski odbor Zagreba je tako razdelil skoraj ves znesek tega sklada.

So primeri, da je preveč del teh sredstev določen za zaščito rastlin in živali. Morda bi bilo tudi tu treba uporabljati načelo, ki velja v kmetijskih zadrugah in na posevkih, to je, da se iz teh sredstev finansirajo stroški organizacije in propagandne službe, medtem ko druge stroške pri zdravljenju živine in rastlin plačajo kmetijski proizvajalci sami.

Ti primeri kažejo, da niso dovolj proučili pravil o uporabi skladov. So pa tudi primeri popolnoma nenamenskega uporabljanja sredstev. Tako nekateri ljudski odbori uporabljajo te sklade za gradnjo cest. Kutina je na primer dala 7, Koprivnica pa 14 milijonov dinarjev v ta namen. Malo pa je okrajnih odborov, ki so določili sredstva za melioracije. Seveda so sredstva teh skladov premajhna za večja melioracijska dela, dejstvo pa je, da so ta sredstva pre malo usmerjena h krepitvi družbene imovine v kmetijstvu.

Zaradi pomanjkanja strokovnega osebja na terenu in nezadostne pomoči zainteresiranih zbornic pogosto ni jasnih programov niti čvrste usmeritve, kaj želijo doseči s temi sredstvi. Res je, da so ti skladi za sedaj še majhni, v daljšem razdobju pa bodo postali močnejši.

Sklad za pospeševanje gozdarstva je bil doslej porabljen približno na polovico. Bi je dočten za reguliranje hudournikov, za gradnjo gozdnih poti in redno vzdrževanje ter nego gozdov.

Inspekcijski organi niso ugotovili večjih nepravilnosti pri razdeljevanju tega sklada. Splošna pripomba pa je, da je določeno pre malo sredstev za modernizacijo tehnične opreme v gozdarstvu, kar bi prispevalo k zmanjšanju stroškov proizvodnje.

D. P.

Poraba lokalnih investicijskih skladov v Sloveniji

Po podatkih Narodne banke FLRJ, centrale za Slovenijo, je stanje porabe lokalnih investicijskih skladov v Sloveniji do 30. septembra letos takole:

(v stotisočih)	prenos iz leta 1955	vplačano	izplačano	neporabljena sredstva
investicijski skladi okrajev in občin	1.126,6	5.376	3.258,9	3.243,7
skladi za gradnjo stanovanj v okrajih in občinah	476,5	3.917,9	2.277,6	2.116,8
investicijski skladi gospod. organizacij	2.642,4	5.685,3	4.712,2	3.615,5

Iz teh podatkov vidimo, da so neporabljena sredstva pri vseh treh vrstah lokalnih investicijskih skladov še precej velika. Z drugimi besedami, za lokalne investicije je bilo do 30. septembra v Sloveniji porabljeno sorazmerno še malo razpoložljivih sredstev. Kje so vzroki za tako stanje?

Glede investicijskih skladov gospodarskih organizacij, delno pa tudi glede investicijskih skladov okrajev in občin je treba upoštevati, da so zanje omejitve v samem družbenem planu. Naslednji vzrok pa je v tem, da del nakupov (stroji in podobno) še ni bil izveden ali dostavljen banki. Denarna sredstva pa so že angažirana ali zagotovljena in jih ne smejo porabiti za druge namene.

Podobno stanje je tudi glede lokalnih skladov za gradnjo stanovanj. Zaradi pozno izdanih predpisov in navodil za uporabljanje, zaradi neugodnega vremena in pomanjkanja investicijskih elaboratov, to je programov in načrtov, ki niso bili pravočasno izdelani — se je glavna gradbena sezona začela šele v juliju. Denarna sredstva in zmogljivost gradbenih podjetij so bile na razpolago, ni pa bilo še predpisov in elaboratov.

Sicer pa se sredstva v zadnjem času uporabljajo mnogo bolj racionalno kot prej. V skoraj vseh okrajih in občinah sedaj več premeščajo in se trudijo, kako bi gradili cenežja, pa vendar dobra stanovanja. Zato so priprave za gradnjo temeljiteše kakor prej, denarna sredstva dajejo listemu, ki največ ponudi in podobno. Okrajni in občine sedaj skrbno pretehtajo, komu dajo sredstva. Velik del občin ima sedaj že izdelano svojo politiko uporabljanja teh denarnih sredstev. Sredstva uporabljajo na resnično demokratični osnovi tako da ima vsi volivci popolno možnost nadzorstva nad njihovo uporabo.

Dejstvo je nadej, da se ta sredstva v zadnjem času v večji meri uporabljajo, kar velja posebno za oktober, ko je poraba v primerjavi s prejšnjimi meseci zelo porasla.

Iz teh dveh zadnjih vzrokov izhaja tudi sklep, da letošnja gradbeno dejavnost pri gradnji stanovanj kljub preloženim motnjam ne moremo oceniti negativno, čeprav zahteva veliko pomanjk. stanovanj mnogo večjo in čim bolj naglo graditev novih stanovanj.

M. S.

KMEČKA GOSPODARSTVA V L. 1955

Lani je 21 odstotkov anketiranih kmečkih gospodarstev uporabilo umetna gnojila. Če upoštevamo, da umetna gnojila večinoma šele prodirajo v naše kmetijstvo, tedaj je ta odstotek zadovoljiv. Uporaba umetnih gnojil je bila po posameznih republikah naslednja:

v Sloveniji	44%
na Hrvatskem	21%
v Srbiji	17%
v Makedoniji	17%
v Bosni in Hercegov.	10%
v Črni gori	7%

Največ gospodarstev uporablja umetna gnojila v Sloveniji. Tam uporabljajo tudi največje količine. Tako je od gospodarstev, ki trošijo umetna gnojila, uporabilo do 100 kg umetnih gnojil v Sloveniji 30 odstotkov gospodarstev, od 100 do 200 kg 21 odstotkov, nad 200 kg pa 47

odstotkov gospodarstev. Na Hrvatskem je 37 odstotkov gospodarstev uporabilo nad 200 kg umetnih gnojil, v Srbiji 33 odstotkov, v Bosni in Hercegovini 18 odstotkov, v Makedoniji 14 odstotkov in v Črni Gori 9 odstotkov. Po drugi strani je v Srbiji 41 odstotkov gospodarstev uporabilo do 100 kg umetnih gnojil, na Hrvatskem 40 odstotkov, v Bosni in Hercegovini 60 odstotkov in v Črni gori 75 odstotkov. Iz tega lahko sklepamo,

da se umetna gnojila v nekaterih krajih, kakor so Slovenija, Slavonija in Vojvodina, že v precejšnji meri uporabljajo v kmetijstvu, medtem ko za nekatere druge kraje tega ni mogoče reči.

Medtem ko je uporaba umetnih gnojil na kmečkih gospodarstvih že precej razširjena, ni tako z uporabo sortnih semen in drugih važnih ukrepov za napredek kmetijske proizvodnje. Lani je samo 7 odstotkov kmečkih gospodarstev uporabilo pri setvi sortno seme pšenice. Uporaba sortnega semena pšenice je bila po republikah naslednja:

na Hrvatskem	10%
v Srbiji	8%
v Sloveniji	6%
v Bosni in Hercegov.	6%
v Makedoniji	4%
v Črni gori	1%

Največ gospodarstev — okrog 50 odstotkov — je posejalo sortno seme pšenice na površini do 0,5 ha. Na površini 0,5 do 1 ha je posejalo sortno seme 27 odstotkov gospodarstev, od 1 do 2 ha 18 odstotkov, nad 2 ha pa 5 odstotkov gospodarstev.

Tako nas v proizvodnji, organizaciji razdelitve in populariziranju uporabe sortnega semena kot zelo važnega agrotehničnega ukrepa za povečanje proizvodnje čaka še veliko delo.

Premije za proizvodnjo premoga

Da bi se povečala proizvodnja premoga za zadovoljitev potreb črke potrošnje, je zvezni izvršni svet sprejel odločbo o spremembah in dopolnitvah o dajanju premij za proizvodnjo premoga v dnevih delovnih praznikov.

S to odločbo je odobrena tudi nakopom premoga za vsako tona premoga, ki je bil nakopan v času od 1. novembra do 31. decembra letos nad višino proizvodnje, ki je bila določena za to časovno razdobje. Potemtakem ta odločba ne določa samo izplačila premij za proizvodnjo premoga, ki je bil nakopan v dnevih počitka in na državne praznike, temveč tudi za večjo proizvodnjo v rednih delovnih dneh. Premije znašajo 1.200 dinarjev za tona črnega premoga, 900 din za tona rjavega premoga in 700 dinarjev za tona lignita.

Višino določene proizvodnje za november in december bo po tej odločbi za posamezne rudnike ugotovilo Zruženje premogovnikov Jugoslavije sporazumno z Direkcijo za surovine. Premogovniki bodo prijavili direkcijski za surovine vse količine premoga, ki so jih nakopali nad določeno proizvodnjo v novembru in decembru. Direkcija za surovine pa bo odredila, da bodo posamezni rudniki sklenili pogodbe za dobavo teh količin premoga z določenimi porabniki.

Ustvarjene premije bodo rudniki lahko izkoristili tako, da bo šlo 50 odstotkov za premije delavcem in uslužbencem, 50 odstotkov pa za sredstva za samostojno razpolaganje, ki jih ni mogoče z ničemer omejiti in ki v celoti ostanejo podjetju v izključno razpolaganje.